

Aeuin nöün Paulus Toropwe ngeni ekewe Souläng lon Korint

Kapas akom

I. Chon makkei ei toropwe: Ewe soukünö Paulus.

II. A mak ngeni iö: Ngeni ekewe souläng lon Korint.

III. Itelapemongen ei toropwe: Ekewe osukosukon lon ewe mwichefel.

IV. Kapas aüchean ei toropwe: Ekewe föför mi mwäl repwe limelimewu seni lon ewe mwichefel.

V. Masouen ei toropwe: Paulus a mak ewe aeuin toropwe ngeni ekewe souläng lon Korint pwe epwe afata ngeniir usun ekewe osukosuk lon manauen ekewe souläng me ar lükülük mi fisitä lon ewe mwichefel Paulus a popuetä lon Korint. Lon ena fansoun ei telinimw Korint eu telinimw mi fokun watte lon Krik, ewe samolun telinimw lon ewe fanü Akaia mi nom fän nemenien ewe mwün Rom. Ei telinimw a iteföüla ren angangen amömö, ren örünien fanüer, ren föför mi fokun ngau, pwal ren chomong sokopaten lamalam.

Ewe soukünö Paulus a fokun chüngü ekewe osukosuk usun ar kinikinfesen me föför mi fokun ngau, ekewe kapas ais usun lefilen mwän me fefin me pwüngün pwüpwülü, pwal ekewe sokun memef seni letip, usun kotöchün lon mwichefel, ekewe lifang seni Ngünmifel me ewe manausefäl

seni sotup. Seni alololun an mirit a aiti ngeniir met ewe Pworausen Manau a apasa usun ar kei kapas ais.

Lon sopun 13 a pwärätä pwe chen än Kot lifang mi fokun aüchea ngeni nöün aramas. Ekei wokisin lon ei sopun aramas ra fokun sileöchü seni ekewe wokisin meinsin lon ei toropwe.

VI. Tettelin masouen ei toropwe:

Kapas akom 1.1-9

Kinikin lon ewe mwichefel 1.10–4.21

Pwüngün lefilen mwän me fefin me famili 5.1–7.40

Souläng me chon lükün 8.1–11.1

Nonomun mwichefel me ar fel ngeni Kot 11.2–14.40

Än Kraist manausefäl me än ekewe chon lükü i manausefäl 15.1-58

Ewe asor fänäsengesin ekewe souläng lon Juta 16.1-4

Kapasen lesopolan 16.5-24

Kapong

1.1-3

¹ Ngang Paulus, ewe mi kö me ren letipen Kot an epwe nöün Kraist Jesus soukünü, pwal pwiich ei Sostenes, ² aia kapong ngeni än Kot we mwichefel mi nom lon Korint, ngeni chokewe mi küna pin lon Kraist Jesus, ir mi kö pwe repwe pin fitifengen me chokewe ekis meinsin mi köri iten ach Samol Jesus Kraist, i ouach Samol: ☆ ³ Iwe, Samach Kot me ach Samol Jesus Kraist epwe ngenikemi ümöümöch me kinamwe.

☆ 1:2: Föf 18.1

Ekewe feiöch lon Kraist

1.4-9

⁴ Üa kilisou ngeni Kot fänäsengesimi fansoun meinsin pokiten ewe ümöümöch i a ngenikemi ren Kraist Jesus. ⁵ Pun lon Kraist oua wöü lon mettoch meinsin, pwal lon ämi kapas me ämi silelap meinsin. ⁶ Ach kapasen pwärätä usun Kraist a fokun nüküchar lomi, ⁷ iei mine ousap osupwang ren och ekewe feiöchün Ngün lupwen oua witiwiti ach Samol Jesus Kraist an epwe pwä. ⁸ I epwe pwal anükücharakemi tori lesopolan, pwe esap wor eman epwe tip ngenikemi och mi mwäl lon ewe Ränin ach Samol Jesus Kraist. ⁹ Kot a allükülük, i ewe a körikemi pwe oupwe chiechi ngeni Nöün we Jesus Kraist ach Samol.

Kinikinfesen lon mwichefel

1.10-17

¹⁰ Üa tüngormau ngenikemi, ämi pwii kana, fän iten ach Samol Jesus Kraist, pwe oupwe tipeeufengen lefilemi, pwe esap wor kinikinfesen leimi. Oupwe fokun tip-eu me ekiek eu. ¹¹ Ämi pwii kana, ekoch aramas seni än Kloe famili ra asile ngeniei pwe mi wor aninifengen lefilemi. ¹² Iei met üa kapas usun: Eman a apasa, “Ngang nöün Paulus souläng,” eman a pwal apasa, “Ngang nöün Apolos souläng,” pwal eman a apasa, “Ngang nöün Petrus souläng,” nge pwal eman a apasa, “Ngang nöün Kraist souläng.” ☆ ¹³ Ifa usun, Kraist a kinikinfesen? Ifa usun, Paulus a mäla won iräpenges fän itemi? Ifa usun, oua papatais ngeni iten Paulus?

14 Ngang üa kilisou ngeni Kot pwe üsap papataisi eman leimi, chilon chök Krispus me Kaius, ☆ 15 iei mine esap wor eman a tongeni apasa pwe üa papataisi eman ngeni itei. 16 (Ewer, üa pwal papataisi Stefanus me chon leimwan, nge üsap tongeni chechemeni ika üa papataisi eman me lükün.) ☆ 17 Kraist esap akünöüei pwe üpwe papataisi aramas, nge a akünöüei pwe üpwe aron-gafeili ewe Pworausen Manau, nge sap lon kapasen tipachemen aramas, pwe än Kraist mäla won iräpenges esap lomotongau.

Kraist ewe manaman me tipachemen Kot

1.18-31

18 Pun ewe kapas usun än Kraist mäla won iräpenges och kapas mi umwes ngeni chokewe mi pöütmwälila, nge ngenikich mi küna manau och manamanen Kot. 19 Pun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin,

“Ngang üpwe atala tipachemen ekewe soutipachem

o awesi ekiekin ekewe souekiek.” ☆ 20 Iwe, ifa i ewe soutipachem? Ifa i ewe souekiek? Ifa i ewe mi silelap le anini lon kapasen ei fanüfan? Ifa usun, Kot esap pwärätä pwe tipachemen ei fanüfan mi chök umwes? ☆

21 Pun lon än Kot tipachem, a föri pwe aramas resap tongeni silei i ren püsin ar tipachem. Nge Kot a akota pwe epwe amanaua chokewe mi lükü ewe kapas aia afalafala, iei ewe kapas ekoch aramas ra aita ngeni pwe och kapasen umwes. 22 Ekewe

☆ 1:14: Föf 18.8; 19.29; Rom 16.23 ☆ 1:16: 1.Kor 16.15 ☆ 1:19: Ais 29.14 ☆ 1:20: Hiop 12.17; Ais 19.12; 33.18; 44.25

chon Juta ra mochen küna asisil mi alletätä pwe ewe kapas a pop seni Kot, nge ekewe chon Krik ra kütta tipachem. ²³ Nge kich sia arongafeili ewe Kraist mi iräpenges, iei ewe kapas chon Juta ra chepetek ren, nge ekewe chon lükün Israel ra apasa pwe och kapas mi umwes. ²⁴ Nge ren chokewe Kot a köriir me lein chon Juta me chon lükün Israel, Kraist ewe manamanen Kot me ewe tipachemen Kot. ²⁵ Pun inamwo ika aramas ra apasa pwe Kot a umwes, nge än Kot umwes a tipachem seni än aramas tipachem. Inamwo ika aramas ra apasa pwe Kot a apwangapwang, nge an apwangapwang a pöchökül seni än aramas pöchökül.

²⁶ Ämi pwii kana, oupwe chechemeni usun nonomumi me lom lupwen Kot a körikemi. Lon ekiekin aramas sap chomong me leimi ra tipachem, sap chomong leimi a wor maner, sap chomong ra uputekia. ²⁷ Nge Kot a filätä ekewe mi umwes me ren fanüfan, pwe epwe asäwa ekewe chon tipachem. Kot a pwal filätä ekewe mi apwangapwang me ren fanüfan, pwe epwe asäwa ekewe chon pöchökül. ²⁸ A filätä ekewe mi uputekison me ren fanüfan, pwal ekewe mi küna koput me ekewe esap wor aüchear, pwe epwe awesi ekewe mi wor aüchear me ren fanüfan. ²⁹ Iei popun esap wor eman aramas epwe tongeni aingaing mwen mesen Kot. ³⁰ Nge Kot chök popun ämi nonom lon Kraist Jesus. Kot a föri pwe Kraist ach tipachem, ach pwüng, ach pin me ach ngas seni ach tipis. ³¹ Pun iei usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Iö a mochen aingaing epwe

ainingang won ach Samol.” ☆

2

Än Paulus afalafal usun Kraist mi iräpenges

2.1-5

¹ Iwe, ämi pwii kana, lupwen üa feila remi pwe üpwe afalafala ewe kapas mi let usun Kot a monomonola me lom, üsap aea kapas mi tekia ika kapasen tipachem. ² Pun lupwen üa nonom remi, üa filätä pwe üsap silei och pwe Jesus Kraist chök, nge enletin an we mäla won iräpenges. ³ Lupwen üa nonom remi, üa apwangapwang o chechech fän watten ai niuokus. ☆ ⁴ Iwe, ai afalafal me ai asukul ngenikemi esap fis ren kapasen tipachemen aramas ra aea le elliapa aramas, nge a fis ren sokun afalafal mi alletätä manamanen Kot me Ngünün, ⁵ pwe ämi lükü esap longolong won tipachemen aramas, nge won manamanen Kot.

Än Kot tipachem

2.6-16

⁶ Nge sia aronga eu kapasen tipachem ngeni chokewe mi mirit lon ar souläng. Esap ewe sokun tipachem mi pop seni ei fanüfan ika seni ekewe chon nemenem lon ei fanüfan, ar nemenem epwe wesila. ⁷ Ewe tipachem sia arongafeili, iei än Kot we tipachem mi monomon, a monola seni aramas, nge Kot a fen amolätä me mwen än fanüfan esamwo wor, pwe sipwe küna ling ren. ⁸ Esap wor eman sounemenemen ei fanüfan a silei ei tipachem, pun ika repwe silei, resap iräpengesi

ewe Samol mi ling. ⁹ Nge iei usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin,

“Met aramas resap mwo küna ika rongorong,
met aramas resap mwo ekieki lon letiper pwe epwe fis,

iei ewe mettoch Kot a amolätä fän iten chokewe mi echeni.” ☆ ¹⁰ Nge Kot a pwäri ngenikich ei monomon ren Ngünün we. Pun Ngünün we a atittina mettoch meinisin, pwal mwo nge ekewe ekiekin Kot mi alolol. ¹¹ Pun ren eman aramas püsin ngünün chök a silei usun an ekiek. Ina chök usun Ngünün Kot a püsin silei usun ekiekin Kot. ¹² Kich sisap angei ewe ngünün fanüfan, nge sia angei ewe Ngün Kot a tinato, pwe sipwe silei meinisin mine Kot a fang ngenikich. ¹³ Iei mine äm aisap afalafala ekewe kapas aitian aramas seni lon ar tipachem, nge aia afalafala ekewe kapas aitian ewe Ngünmifel lupwen aia awewei ekewe kapas mi let ngeni chokewe mi eäni Ngünmifel. ¹⁴ Iö esap eäni Ngünmifel esap tongeni etiwa ekewe lifang mi feito seni ewe Ngünün Kot, pun epwe ekieki ngeniir pwe ekoch mettochun umwes. Esap tongeni weweitiir, pun aramas ra chök tongeni mefi aüchear ren ewe Ngünmifel. ¹⁵ Nge iö a eäni Ngünmifel a tongeni weweiti aüchear mettoch meinisin, nge esap wor eman a tongeni apwüngü püsin i. ¹⁶ Pun iei usun met a mak lon ekewe Toropwe mi Pin,

“Iö a silei ekiekin ewe Samol?

☆ 2:9: Ais 64.4

Iö a tongeni öüröüra?” Nge kich sia eäni
ekiekin Kraist. ☆

3

Nöün Kot chon angang

3,1-23

¹ Ämi pwii kana, üsap tongeni kapas ngenikemi
usun ai üpwe kapas ngeni ekewe aramas mi eäni
Ngünmifel. Nge üa kapas ngenikemi usun itä
nge ämi soulängin fituk, usun semirit lon Kraist.
² Ngang üa aünükemi milik, nge üsap amongöü
ngenicemi mongö mi pöchökül, pun ousap mwo
tufich ngeni. Nge pwaliei ousap mwo tufich
ngeni, ☆ ³ pokiten oua chüen manaueni manauen
soulängin fituk. Pun lupwen a wor lolowo me
aninifengen lefilemi, ifa usun ei esap alletätä pwe
ämi oua pop seni ei fanüfan? Ifa usun, ousap föri
föförün chon ei fanüfan? ⁴ Pun are eman leimi
a üra, “Ngang nöün Paulus souläng,” pwal eman
a apasa, “Ngang nöün Apolos souläng,” ifa usun,
ousap föri föförün chon ei fanüfan? ☆ ⁵ Iwe,
iö Apolos? Pwal iö Paulus? Äm aia chök nöün
Kot chon angang mi alisikemi pwe oupwe lükü
Kraist. Eman me eman äm aia föri ewe angang ach
Samol a awisa ngenikem. ⁶ Ngang üa fotuki ekewe
pwükil, Apolos a atütüür, nge Kot a amäriiretä. ☆
⁷ Iei mine ewe chon fotuki me ewe chon atütü esap
wor aühear, nge Kot echök ewe mi aüchea, pun a
amärätä ekewe irä. ⁸ Esap wor sokofesenin ewe
chon fofot me ewe chon atütü, Kot epwe liwini
ngeni eman me eman liwinin aükükün an angang

☆ 2:16: Ais 40.13 ☆ 3:2: Ipr 5.12-13 ☆ 3:4: 1.Kor 1.12 ☆ 3:6:
Föf 18.4-11,24-28

a föri. ⁹ Pun äm aia angangfengen lon ewe angang fän iten Kot, nge ämi än Kot tanipi.

Ämi pwal imwen Kot. ¹⁰ Ren ewe ümöümöch Kot a fang ngeniei, ngang üa föri ewe longolong usun eman mi silelap le aüetä imw, nge eman aramas a köütä won. Iwe, eman me eman epwe tümwünüöchü met epwe aüetä won. ¹¹ Pun Kot a fen anomu Jesus Kraist pwe i chök ewe longolong, nge esap pwal wor eu longolong me lükün. ¹² Ekoch repwe aea kolt, silifer ika fau aüchea pisekin köütä won ewe longolong, nge pwal ekoch repwe aea mwüch, fetilipwas ika äsät. ¹³ Iwe, aüchean än eman me eman angang epwe pwä me fatala lon ewe Ränin Kraist. Pun lon ena rän ekkei epwe afata angangen eman me eman. Ekkei epwe asosota än eman me eman angang, pwe epwe pwä aüchean. ¹⁴ Are ewe ekkei esap kenala mine eman a aüetä won ewe longolong, ewe chon aüetä epwe angei liwinin. ¹⁵ Nge are än eman angang a karala, esap angei liwinin. Iwe, püsin i epwe küna manau usun chök nge itä a sü seni lon ewe ekkei.

¹⁶ Ifa usun, ousap silei pwe ämi än Kot imwenfel, nge Ngünün Kot a nom lomi. ☆ ¹⁷ Iei mine are eman a atai än Kot imwenfel, ätewe Kot epwe atai. Pun än Kot imwenfel a pin, iwe, ämi än Kot imwenfel.

¹⁸ Ousap püsin atupukemi. Are eman leimi a ekieki pwe a tipachem ren tipachemen ei fanüfan, i epwe wiliti eman aramas mi umwes fän iten an epwe wesewesen eman aramas mi tipachem. ¹⁹ Pun met ei fanüfan a ekieki pwe ina tipachem,

☆ **3:16:** 1.Kor 6.19; 2.Kor 6.16

a umwes me ren Kot. Iei usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Kot a liapeni ekewe chon tipachem lon ar tipachemsolä.” ☆ 20 A pwal mak lon ekoch Toropwe mi Pin, “Ewe Samol a silei pwe ekiekin ekewe chon tipachem a lomotongau.” ☆ 21 Iei mine esap wor eman epwe aingaing won met aramas ra föri. Pun mettoch meinisin ra nom fän nemeniemi: 22 Paulus, Apolos me Petrus, ei fanüfan, manau me mäla, ikenai me ewe fansoun mürin, ekei mettoch meinisin ämi, 23 iwe, ämi nöün Kraist, nge Kraist nöün Kot.

4

Nöün Kraist souküö

4.1-21

1 Iwe, ämi oupwe ekieki ngenikem pwe äm nöün Kraist chon angang, wisem pwe aipwe tümwünü än Kot we monomon mi let. 2 Eu chök mettoch epwe fokun aüchea ren eman chon angang, pwe epwe allükülük ngeni an samol. 3 Üsap fokun ekieki ika üpwe küna kapwüng me remi, ika me ren eu mwichen aramas ir soukapwüng. Üsap pwal mwo nge püsin apwüngüei. 4 Letipei a limöch, nge ei esap alletätä pwe esap wor ai tipis. Ach Samol chök i ewe epwe apwüngüei. 5 Iei mine ousap apwüngü eman me mwen an epwe war ewe fansoun mi fich. Ewe amüchülan kapwüng epwe witiwit tori ach Samol epwe war. I epwe asarama mine a monomonola lon rochopwak o pwärawu mine a monomon lon ekiekin aramas. Mürin aramas meinisin repwe angei me ren Kot iteüöchür lon met a fich ngeni eman me eman.

⁶ Ämi pwii kana, ekei mettoch meinisin üa kapas usun iei, üa eänikem me Apolos kapasen awewe, pwe oupwe tongeni kaiö me rem met wewen ekei kapas, “Oupwe chök apwönüetä mine a mak.” Esap wor eman epwe ingeiti eman are oputa eman. ⁷ Pun iö a seikuketä pwe kopwe lap seni ekewe ekoch? Ifa usun, Kot esap fang ngonuk mettoch meinisin mine ka eäni? Pwota ka aingaing won met mi wor reöm usun itä nge esap minen lifang?

⁸ Ifa usun, a fen wor remi mettoch meinisin oua osupwang ren? Oua fen pisekisekila? Ifa usun, oua sounemenem, nge äm aisap etikemi? Üa fokun äneän pwe amwo oupwe nemenem, pwe äm aipwe etikemi le nemenem. ⁹ Pun üa ekieki pwe Kot a aleniakem äm soukünö, pwe aipwe nom fälapalapen aramas meinisin, pwe aia wewe ngeni aramas a fen kapwüngüla pwe repwe ninila me mwen mesen aramas, pwe aipwe och minen atakirikir me ren ekewe chon läng meinisin me chon fanüfan meinisin. ¹⁰ Äm chon umwes fänäsengesin Kraist, nge ämi chon tipachem lon Kraist! Äm chon apwangapwang, nge ämi chon pöchökül. Äm chon küna turunufas, nge ämi chon iteüöch. ¹¹ Tori ei fansoun äm aia echik me kaka, aia üföüf üf mi kamwakam, ra wichikem, aia süsüfeil ngeni leni me leni. ¹² Aia angang weires ren püsin pöüm. Lupwen ra ottekikem, aia afeiöchüür, lupwen ra ariaföüükem, aia engila ngeniir. ☆ ¹³ Lupwen ra aitengauakem, aia pölüeniir lon kapas pwetete. Aia wewe ngeni met-

toch lon lenien koturula, aia wewe ngeni limen-
gauen ei fanüfan tori ikenai.

¹⁴ Üa makei ekei kapas ngenikemi, sap pokiten
üa mochen asäwakemi, nge fän iten ai mochen
ööröürakemi usun püsin nei mi achengicheng.

¹⁵ Pun inamwo ika a wor engol ngeröü nöümi
souemwen lon manauen ämi souläng, nge oua
chök semeni eman. Pun lon Kraist Jesus üa wiliti
eman sememi ren ai afalafala ewe Pworausen
Manau ngenikemi.

¹⁶ Iei mine üa tüngormau
ngenikemi pwe oupwe apirüei. ☆ ¹⁷ Iei popun
üa tinala remi Timoty, i nei we mi achengicheng
o allükülük lon ach Samol. I epwe achema
ngenikemi usun ei manau mi fö üa manaueni
lon Kraist Jesus usun üa afalafala lon ekewe
mwichefel ekis meininisin.

¹⁸ Ekoch me leimi oua lamalamtekia, pun oua
ekieki pwe üsap feito pwe üpwe churikemi. ¹⁹ Nge
are epwe fen letipen Kot, ngang üpwe müttir feila
remi. Mürin üpwe püsin küna ewe tufich ekei
aramas mi lamalamtekia ra eäni, nge sap chök lon
met ra apasa. ²⁰ Pun Mwün Kot esappwä lon kapas
chök, nge lon manaman. ²¹ Met ämi oua mochen?
Oua mochen ai üpwe feila remi fän efoch wok, ika
üpwe feila remi fän tong me lukpwetete?

5

Föför mi fokun ngau lon mwichefel

5.1-13

¹ Iwe, aramas ra apworausa pwe mi wor föförün
lisowu lefilemi, eu sokun föför mi fokun ngau,

☆ **4:16:** 1.Kor 11.1; Filip 3.17

pwe esap mwo nge fis ren ekewe chon lükün lamalam. Eman a asile ngeniei, pwe mi wor eman mwän a kon ren pwülüen saman. ☆ ² Iwe, epwe ifa usun ämi oupwe tongeni lamalamtekia? Nge pwüngün pwe oupwe fokun letipeta, oupwe pwal atowu seni lefilemi ätewe mi föri ei sokun föför. ³ Inamwo ika ngang üsap nom remi ren inisi, nge üa nom remi lon ngüni. Üa fen apwüngala liwinin tipis in ätewe mi föri ei sokun föför mi fokun ngau usun itä nge üa nom remi. ⁴ Lupwen oua mwichfengen fän iten ach Samol Jesus, ngang üa nom remi lon ngüni. Ren manamanen ach Samol Jesus mi nom remi, ⁵ oupwe esechala ätei ngeni Satan pwe inisin epwe mäfeiengau, nge ngünün epwe küna manau lon ewe Ränin ach Samol.

⁶ Esap öch ngenikemi pwe oupwe lamalamtekia. Ousap silei pwe ekis chök iis a apwola unusen eu pilawa? ☆ ⁷ Oupwe atowu ewe issin lom, a aliosunätä tipis, pwe oupwe wesewesen limöch. Mürin oupwe wewe ngeni pilawa mi fö a öüwöü, esap wor iis lon. Ngang üa silei pwe ina usumi. Pun Kraist ach we Lamén Pasofer a fen ninnila. ☆ ⁸ Iei mine ousipwe föri ewe mongön Pasofer, sap ren ewe pilawa mi wor ewe issin lom lon, a aliosunätä tipis me föföringau, nge ren ewe pilawa esap wor iis lon, a aliosunätä limöch me let. ☆

⁹ Lon ewe toropwe üa fen makkei ngenikemi, üa ürenikemi pwe ousap chiechi ngeni ekewe aramas mi föri sokun föför mi fokun ngau. ¹⁰ Nge esap iei wewen ai kapas, pwe ousap chufengen me ekewe chon lükün mi föri sokun föför mi fokun ngau, ika

☆ **5:1:** Tut 22.30 ☆ **5:6:** Kal 5.9 ☆ **5:7:** Eks 12.5 ☆ **5:8:** Eks 13.7; Tut 16.3

chon tipemong, ika chon solä, ika chon angang ngeni anümwäl, pun are epwe iei usun, oupwe fokun towu seni ei fanüfan. ¹¹ Iwe, iei wewen ai kei kapas, pwe ousap chiechi ngeni eman aramas mi püsin aita ngeni pwe i eman souläng, nge fen i eman mi föri sokun föföri mi fokun ngau, ika eman chon tipemong, ika eman chon angang ngeni anümwäl, ika eman chon aitengaua aramas, ika eman chon ünüpuh, ika eman chon solä. Ousap mwo nge mongöfengen me ena sokun aramas.

¹² Esap wor ai pwüng pwe üpwe apwüngü chokewe mi nom lükün mwichefel. Ifa usun, esap wisemi pwe oupwe apwüngü chokewe mi nom lon mwichefel? ¹³ Kot epwe apwüngü chokewe mi nonom lükün. Pun iei usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Oupwe atowu ewe aramas mi föföringau seni lon ämi we mwich.” ☆

6

Usun än souläng kapwümfengen lefiler

6.1-11

¹ Are eman leimi a wor an fitikoko ngeni eman chiechian souläng, pwota a tongeni uwala ren soukapwüng resap souläng, nge esap uwala ren ekewe chon pin? ² Ousap silei pwe ekewe chon pin repwe apwüngü fanüfan? Nge are oupwe apwüngü fanüfan, ifa usun ousap tufich ngeni ämi oupwe apwüngü ekewe mettoch mi kisikis? ³ Ousap silei pwe kich sipwe apwüngü ekewe chon läng? Iwe, sipwe fokun apwüngü ekewe mettochun lon ei manau. ⁴ Are ekei sokun osukosuk a fis, pwota oupwe uweerela ren ekewe aramas

☆ 5:13: Tut 13.5; 17.7

esap wor wiser lon mwichefel? ⁵ Asäwemi! Ifa usun, esap wor eman mi tipachem me leimi epwe tongeni apwüngü fitikokon lefilen souläng? ⁶ Nge eman souläng a uwala lon kapwüng an fitikoko ngeni pwal eman chiechian souläng, pwe eman soukapwüng esap souläng epwe apwüngü.

⁷ Ämi uwala lon kapwüng fitikokon lefilemi a pwärätä pwe oua kuf lon ämi souläng. Ifa usun, esap fen öch än eman epwe föri mine a mwäl ngenikemi? Esap fen öch än eman epwe soläni pisekimi? ⁸ Nge fen püsin ämi oua föri mine a mwäl o soläni pisekin eman, ei mwo nge oua fen föri ngeni chiechiemi souläng. ⁹ Enlet, oua silei pwe ekewe chon föföringau resap mwüni Mwün Kot. Ousap püsin atupukemi! Chon föri föförün lisowu, ika chon angang ngeni anümwäl, ika chon lisowu ngeni mi pwüpwülü, ika chon amömö inisir, ika chon lisowufengen lefilen mwän me mwän ika fefin me fefin, ¹⁰ ika chon solä, ika chon tipemong, ika chon ünüpuch, ika chon aitengaua aramas, ika chon achomau resap mwüni mwün Kot. ¹¹ Iwe, ekoch me leimi ra föri ekei sokun föför me lom. Nge oua fen küna limöch seni ämi tipis, oua küna pin, oua küna pwüng fän iten ach Samol Jesus Kraist, pwal ren ewe Ngünün ach Kot.

Oupwe alingala Kot ren inisimi
6.12-20

¹² Ekoch repwe apasa, “A mwümwütä ngeniei ai üpwe föri mettoch meinisin.” Ewer, nge esap mettoch meinisin ra mürina ngonuk. Üa tongeni

apasa, pwe a mwümwütä ngeniei ai üpwe föri met-toch meinisin, nge üsap mwütätä pwe och met-toch epwe nemeniei. ✧ ¹³ Ekoch repwe apasa, “Mongö a wor fänäsengesin lukach, nge lukach a wor fänäsengesin mongö.” Ewer, nge lon eu rän Kot epwe atala ir me ruu. Sisap aea inisich fänäsengesin föförün lisowu mi ngau, nge sipwe aea fänäsengesin ach angang ngeni ach Samol, iwe, ach Samol epwe tümwünü inisich. ¹⁴ Ren än Kot manaman a amanauasefäli ach Samol seni mäla, epwe pwal amanauasefälikich.

¹⁵ Ousap silei pwe inisimi eu kinikinin ewe inisin Kraist? Ifa usun, üpwe angei eu kinikinin inisin Kraist o föri pwe epwe eu kinikinin inisin eman fin lisowu? Apwi, esap fokun ina! ¹⁶ Ousap silei pwe eman mwän mi chufengen me eman fin lisowu a iniseu ren? Pun iei usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Ekewe ruoman repwe wiliti eu chök inis.” ✧ ¹⁷ Nge iö a chufengen me ach Samol a eufengen me i lon ngün. ¹⁸ Ousap fokun föri sokun föförün lisowu! Ekewe sokun tipis meinisin eman aramas a föri esap küü inisin, nge are eman aramas a föri föförün lisowu a tipis ngeni püsin inisin. ¹⁹ Ousap silei pwe inisimi eu imwenfelin Ngünmifel a nom lomi, ewe Ngün Kot a ngenikemi? Ousap püsin nemenikemi, pwe ämi nöün Kot, ²⁰ i a mönikemi ren eu liwin, iei mine oupwe alinga Kot ren inisimi.

7

Usun pwüngün än souläng pwüpwülü
7.1-16

¹ Iwe, iei üpwe pworaus usun ekewe met-toch oua makketo rei: A mürina ngeni eman mwän an esap pwüpwülü. ² Nge pokiten a wattela föförün lisowu, eman mwän epwe wor püsin pwülüan, pwal eman fefin epwe wor püsin pwülüan. ³ Eman mwän epwe föri wisan ngeni pwülüan, pwal eman fefin epwe föri wisan ngeni pwülüan. Eman me eman leir epwe föri pwüngün lefilan ngeni pwülüan. ⁴ Pun eman fefin esap wor an nemenem won püsin inisin, pwe pwülüan a nemeni. Pwal ina chök usun, eman mwän esap wor an nemenem won püsin inisin, pwe pwülüan a nemeni. ⁵ Ämi mi pwüpwülü ousap amwöchü inisimi seni pwülüemi are ousap akomwen tipeeufengen won pwe oupwe föri lon eu fansoun, pwe epwe wor fansoun ämi iotek. Mürin oupwe pwal konsefälfengen, pwe Satan esap sotunikemi pokiten ousap tongeni püsin nemeni inisimi.

⁶ Ekei kapas üa ürenikemi esap eu allük, pun mi fen mwütätä ngenikemi. ⁷ Üa wesewesen mochen pwe ämi meinisin oupwe wewe ngeniei. Nge eman me eman a wor en me lifangan me ren Kot, eman a angei och sokun lifang, nge pwal eman och sokun lifang.

⁸ Iwe, üa ürenikemi, ämi chokewe esap wor pwülüemi, pwal ämi mi mā pwülüemi, pwe epwe mürina ngenikemi ämi ousap pwüpwülü usun pwal ngang. ⁹ Nge are ousap tongeni nemeni mochenin fitukemi, oupwe pwüpwülü. Pun a

mürina ämi oupwe pwüpwülü lap seni ämi oupwe nom lon pwichikaren ämi mochenia.

¹⁰ Ngeni ämi kewe mi pwüpwülü a wor eu allük, sap ai, nge än ach Samol: Eman fefin esap mwü seni pwülüan, ¹¹ nge are epwe mwü seni, epwe chök nonom lon an lipich, ika epwe chäsefäl ngeni pwülüan. Iwe, eman mwän esap fokun mwü seni pwülüan.

¹² Ngeni pwal ekewe ekoch ngang üa üreniir, nge sap ach Samol: Are eman mwän mi souläng a pwüpwülü ngeni eman fefin esap souläng, nge neminewe a tipeeu ngeni an epwe nonom ren, ätewe esap fokun mwü seni. ¹³ Iwe, are eman fefin mi souläng a pwüpwülü ngeni eman mwän esap souläng, nge ätewe a tipeeu ngeni an epwe nonom ren, neminewe esap fokun mwü seni. ¹⁴ Pun ewe mwän esap souläng a küna pin ren pwülüan we mi souläng, nge ewe fefin esap souläng a küna pin ren pwülüan we mi souläng. Pun are esap iei usun, nöür kewe repwe usun nöün chon lükün, nge iei ra pin. ¹⁵ Nge are eman esap souläng a mochen mwü seni pwülüan mi souläng, epwe mwüla. Lon ei sokun lapalap ewe mwän mi souläng ika ewe fefin mi souläng a ngasala. Pun Kot a körikemi ämi oupwe nonom lon kinamwe. ¹⁶ En fefin mi souläng, ifa usun om kopwe silei pwe kopwe tongeni amanaua pwülüom we? Ika en mwän mi souläng, ifa usun om kopwe silei pwe kopwe tongeni amanaua pwülüom we?

*Oupwe nonom lon nonomumi oua nonom lon
lupwen Kot a körikemi
7.17-24*

¹⁷ Iwe, eman me eman epwe chök nonom lon nonomun lon manauan usun ach Samol a akota ngeni lupwen Kot a köri. Iei ewe allük üa afalafala lon ekewe mwichefel meininis. ¹⁸ Are eman mwän a fen sirkomsais lupwen Kot a köri, esap fokun sotuni an epwe amola asisilen an sirkomsais. Nge are eman mwän esap sirkomsais lupwen Kot a köri, esap kütta an epwe sirkomsais. ¹⁹ Pun esap wor lomoten än eman mwän sirkomsais ika esap sirkomsais, pwe a chök wor aüchëan än eman epwe aleasochisi än Kot allük. ²⁰ Eman me eman aramas epwe chök nonom lon nonomun a nom lon lupwen Kot a köri. ²¹ Ifa usun, en eman amanau lupwen Kot a köruk? Kosap lolilen usun. Nge are kopwe tufichin ngasala, kopwe achocho le alomota ewe tufich. ²² Pun eman amanau mi kö me ren ach Samol, i eman nöün ach Samol mi ngas. Ina chök usun ätewe mi ngas lupwen a kö me ren Kraist, i eman nöün Kraist amanau. ²³ Kot a mönikemi ren eu liwîn, iei mine ousap wiliti nöün aramas amanau. ²⁴ Ämi pwii kana, eman me eman leimi epwe chök chiechi ngeni Kot o nonom lon nonomun lon manauan lupwen Kot a köri.

Usun pwüngün än ekewe souläng esap wor pwülüer me ekewe mi mä pwülüer

7.25-40

²⁵ Iwe, usun ekewe föpwül esap wor pwülüer üa fen mak ngenikemi: Esap wor eu allük seni ach Samol, nge üa atowu mefiei usun eman mi allükülük pokiten tongen ach Samol.

²⁶ Pokiten ekei riaföü mi fis lon ei fansoun, üa ekeiki pwe a öch än eman aramas epwe chök nonom lon mine nonomun. ²⁷ Ifa usun, a wor

pwülüom? Iwe, kosap mwü seni. Ifa usun, esap wor pwülüom? Iwe, kosap kütta eman pwülüom.
²⁸ Nge are kopwe pwüpwülü, kosap tipis ren. Are eman föpwül epwe pwüpwülü, esap tipis ren. Nge chokewe mi pwüpwülü a wor chomong ar osukosuk lon manauer, iwe, üa mochen pwe ousap tolong lon ekei sokun osukosuk.

²⁹ Ämi pwii kana, iei wewen mine üa apasa: Esap chüen langatam ach fansoun. Seni ikenai, ekewe mwän mi pwüpwülü repwe nonom usun itä nge resap pwüpwülü, ³⁰ chokewe mi kechü repwe usun itä nge resap kechü, chokewe mi pwapwa repwe usun itä nge resap pwapwa, chokewe mi kamö och repwe usun itä nge resap eäni och, ³¹ nge chokewe mi aea mettochun fanüfan repwe usun itä nge resap aea. Pun lapalapen ei fanüfanen ikenai epwe morola.

³² Iwe, üa mochen pwe ousap öürek. Eman mwän esap pwüpwülü a chök ekieki usun än ach Samol angang, pun a chök mochen apwapwai ach Samol. ³³ Nge eman mwän mi pwüpwülü a ekieki usun mettochun fanüfan, pun a mochen apwapwai pwülüan, ³⁴ iei mine a kinikinfesen letipan. Eman fefin esap pwüpwülü, ika eman föpwül esap mwo pwüpwülü a chök ekieki usun än ach Samol angang, pun a mochen pwe inisin me ngünün repwe pin fän iten ach Samol. Nge eman fefin mi pwüpwülü a ekieki mettochun ei fanüfan, pun a mochen apwapwai pwülüan. ³⁵ Iwe, üa apasa ekei kapas, pun üa mochen alisikemi. Üsap mochen allük ngenikemi och, nge üa fen mochen pwe oupwe föri mine a pwüng o mürina, pwe oupwe

fangala unusen manauemi ngeni än ach Samol angang, nge ousap rik seni.

³⁶ Are eman mwän a kofot ngeni eman föpwül o a ekieki pwe esap pwülüeni, mürin a mefi pwe a föri och mine a mwäl ngeni ewe föpwül, are mochenin letipan a fokun pwichikar ngeni pwe a mefi pwe epwe pwüpwülü ngeni, ätewe epwe pwülüeni neminewe usun an mochen, nge esap tipis ren. ³⁷ Are eman mwän a fokun ekiekietä lon letipan pwe esap pwüpwülü, nge esap wor eman a echimwa ngeni, are i a wesewesen nemeni mochenin letipan o a fen filätä lon püsin letipan mine epwe föri, ätei a föri mine a mürina are esap pwülüeni ewe föpwül. ³⁸ Iei usun eman mwän mi pwüpwülü a föri mine a mürina, nge eman mwän esap pwüpwülü a föri mine a mürina seni.

³⁹ Eman fefin mi pwüpwülü a riri ngeni pwülüan lon ükükün fansoun pwülüan we a manau. Nge lupwen pwülüan we a mäla, neminewe a tongeni pwülüeni iö a mochen, nge a chök tongeni pwülüeni eman mi souläng. ⁴⁰ Nge neminewe epwe fokun pwapwa are epwe nonom lon an lipich. Iei mefiei o üa ekieki pwe pwal ngang üa eäni ewe Ngünün Kot.

8

Usun pwüngün ewe mongö ra eäni asor ngeni uluulun anümwäl

8.1-13

¹ Iwe,iei usun pwüngün met oua makketo rei fän iten ekewe mongö aramas ra asor ngeni ekewe uluulun anümwäl. Ewer, a fokun let pwe “oukich meinisin a wor ach silelap”, usun ra apasa. Nge ei

sokun silelap a afisätä lamalamtekia, nge chen a afisätä fisiöchün ach souläng. ² Iö aramas a ekieki pwe a wor an silei lon ekoch mettoch, ätei esap mwo wor wesewesen ürürün met epwe silei. ³ Nge ewe aramas mi echeni Kot a sil me ren Kot.

⁴ Iwe, usun ach mongö ekewe mongö ra asor ngeni ekewe uluulun anümwäl: Kich sia silei pwe eu uluulun anümwäl a aliosunätä och mettoch esap fokun wor. Kich sia silei pwe mi wor eman chök Kot. ⁵ Pun inamwo ika ekoch ra apasa pwe mi wor “kot” lon läng ika won fanüfan, pwal inamwo ika a wor chomong ekei sokun “kot” me “samol”, ⁶ nge fän itach mi wor eman chök Kot, i ewe Sam mi föri mettoch meinisin, nge kich sia manau fänäsengesin. Sia pwal eäni eman chök Samol, Jesus Kraist, mettoch meinisin ra för ren o kich sia manau ren.

⁷ Nge sap aramas meinisin ra silei ei let. Ekoch aramas ra chüen örüni angang ngeni anümwäl tori ikenai, pwe lupwen ar mongö ewe mongö ra chüen ekieki, pwe ewe mongö aramas ra wesewesen asomä ngeni ekewe uluulun anümwäl. Mwelien letiper a apwangapwang,iei mine ra mefi pwe ra limengau ren ewe mongö. ⁸ Iwe, mongö esap alisikich lon ach chiechi ngeni Kot. Sisap lus och are sisap mongö och, sisap pwal feiöch ren are sia mongö och.

⁹ Nge oupwe chök föröchü, pwe mine oua föri lon ämi ngasala esap wiliti eu lenien chepetek ngeni ekewe mi apwangapwang lon ar lükü. ¹⁰ Pun are eman aramas mi apwangapwang mwelien letipan epwe künok, en mi silelap, pwe ka mongö lon imwenfelin eman uluulun anümwäl,

ifa usun, ei esap apöchöküla letipan an epwe pwal mongö ekewe mongö ra asor ngeni ekewe uluulun anümwäl? ¹¹ Iei usun pwiüm mi apwangapwang, ätewe Kraist a mäla fän itan, epwe pöütmwälila pokiten om silelap. ¹² Lupwen ka tipis ngeni pwiüm lon ei sokun lapalap o afeiengaua mwelien letipan mi apwangapwang, ka tipis ngeni Kraist. ¹³ Iei mine are pwii a tolong lon tipis pokiten mine üa mongö, üsap fokun chüen ochochsefäl fituk, pun üsap mochen pwe pwii we epwe tolong lon tipis.

9

Än eman soukünö pwüüng me wisan

9.1-27

¹ Ifa usun, sap ngang eman aramas mi ngas? Ifa usun, sap ngang eman soukünö? Üsap fen küna ren mesei ach Samol Jesus? Ifa usun, sap ämi uän ai angang fän iten ach Samol? ² Inamwo ika ekoch aramas resap etiwaei usun eman soukünö, nge fen iei mine oua föri! Pokiten ämi oua souläng, iei met a alletätä pwe ngang eman soukünö.

³ Lupwen aramas ra esitaei, iei met üa püsin peniei won: ⁴ Ifa usun, esap wor ai pwüüng ai üpwe angei anei me ünümei fän iten ai angang? ⁵ Ifa usun, esap wor ai pwüüng ai üpwe uwei eman pwülüei souläng lon ai sai, usun chök ekewe ekoch soukünö me ekewe pwiin ach Samol pwal Petrus ra föri? ⁶ Ika äm chök me Parnapas aipwe wisen angang fän iten met aipwe manau ren? ⁷ Iö sounfiu a püsin mönätiu liwinin mettochun lupwen a nom lon an mwichen sounfiu? Ifa usun, eman chon tanipi esap ochoch uän fotan wain seni lon

an tanipi? Ifa usun, eman chon masen sip esap ünümi milik seni püsin nöün sip?

⁸ Ifa usun, üa chök kapas usun pwüngün lefilen aramas? Ifa usun, ekewe Allük resap wewefengen le kapas usun ei mettoch? ⁹ Pun a mak lon än Moses kewe Allük, “Kosap föti awen eman ätemwänin kow lupwen a puri ekewe umwun wi-ich, pwe föün repwe towu seni pöör.” Ifa usun, Kot a chök ekieki ekewe ätemwänin kow? ☆ ¹⁰ Ifa usun, esap fokun ekieki kich lupwen a apasa ekei kapas? Ewer, ekei kapas ra mak fän itach. Ewe mwän mi tuw pwül, pwal ätewe mi kini ekewe föün irä lon fansoun räs repwe föri ar angang fän apilükülük, pwe repwe angei wiser seni ewe räs. ¹¹ Äm aia amworafeili ewe sokun pwükil lefilemi mi afisätä ämi feiöch lon pekin ngün, ifa usun, epwe ngau are aipwe angei senikemi ekewe feiöchün fanüfan? ☆ ¹² Are ekewe ekoch a wor ar pwüüng pwe repwe angei alilisiir senikemi, ifa usun, esap fen wor watten äm pwüüng won met aipwe angei senikemi?

Nge äm aisap aea ei sokun pwüüng, pwe aia fen tupwöl fän sokopaten osukosuk, pwe aisap epeti ewe Pworausen Manau usun Kraist pwe epwe rongofeil. ¹³ Ämi oua fokun silei, pwe ekewe mwän mi angang lon ewe imwenfel ra angei aner mongö seni ewe imwenfel, nge chokewe mi föri ewe angangen asor won ewe rongen asor ra angei wiser seni ewe asor. ☆ ¹⁴ Iei usun ach Samol a allük, pwe chokewe mi arongafeili ewe Pworausen Manau

☆ **9:9:** Tut 25.4; 1.Tim 5.18 ☆ **9:11:** Rom 15.27 ☆ **9:13:** Tut 18.1

repwe manau seni ewe angang ra föri. ☆

¹⁵ Nge üsap aea och me lein ekei pwüüng. Üsap pwal makkei ekei kapas, pun üa apilükülükü pwe oupwe föri ekei mettoch fän itei. Epwe fen öch ai üpwe mäla akom, pwe esap wor eman epwe akasiwili ai aingaing mi pwüüng ngeni kapas mi pön. ¹⁶ Nge esap wor ai pwüüng pwe üpwe aingaing pokiten üa afalafala ewe Pworausen Manau, pun iei wesewesen wisei Kraist a allük ngeniei pwe üpwe föri. Feiengaei are üsap afalafala ewe Pworausen Manau! ¹⁷ Pun are üa föri ai angang seni püsin mochenin letipei, epwe wor liwinin ai angang. Nge üa föri ei angang fän asopwisek, pun Kot a awisa ngeniei pwe üpwe föri. ¹⁸ Iwe, met sokun liwin üpwe angei? Iei chök liwini, pwe üpwe afalafala ewe Pworausen Manau nge üsap angei och liwin seni, üsap aea ai pwüüng lon ai angang fän iten ewe Pworausen Manau.

¹⁹ Ngang eman aramas mi ngas, esap wor eman a nöüniei amanau, nge püsin ngang üa atolangaei ai üpwe eman amanau fän iten aramas meinisin, pwe üpwe asoulängala chomong me leir.

²⁰ Lupwen üa afalafala ewe Pworausen Manau ngeni ekewe chon Juta, üa manau usun chök eman chon Juta, pwe üpwe asoulängirela. Lupwen üa afalafala ewe Pworausen Manau ngeni ekewe mi nom fän än Moses kewe Allük, üa manau usun chök eman mi nom fän ekewe Allük, inamwo ika üsap nom fän ekewe Allük. Nge üa föri ei, pwe üpwe asoulängirela. ²¹ Pwal ina chök usun, lupwen üa afalafala ewe Pworausen Manau ngeni ekewe chon lükün Israel, üa manau usun chök eman chon

☆ 9:14: Mat 10.10; Luk 10.7

lükün Israel esap nom fän än ekewe chon Juta Allük, pwe üpwe asoulängirela. Ei esap wewen pwe üsap aleasochisi än Kot kewe allük, pun üa fokun nom fän än Kraist allük. ²² Lupwen üa nom lein ekewe mi apwangapwang lon ar lükülük, üa usun chök eman mi apwangapwang me leir, pwe üpwe asoulängirela. Iei usun üa manaueni sokun manau meinsin lein sokun aramas ese lifilifil, pwe üpwe tongeni amanaua ekoch me leir ren met epwe tufich ngeniei.

²³ Ekei mettoch meinsin üa föri fänäsengesin ewe Pworausen Manau, pwe üpwe angei wisei lon ekewe feiöch. ²⁴ Ousap silei pwe ekewe chon kitir meinsin ra sä lon lenien kitir, nge eman chök leir a angei winnan? Iei mine oupwe kitir, pwe oupwe angei winnemi. ²⁵ Iteiten sensü meinsin ra achocho ngeni ar repwe fiti pwüngün allükün ar rensü, pwe repwe angei epa mwärämwär mi morokai. Nge kich sipwe achocho ngeni manauen ach souläng, pwe sipwe angei epa mwärämwär epwe nonom tori feilfeilachök. ²⁶ Iei popun üa sä wenechar ngeni ewe tepkiri, pwaliei popun üa wewe ngeni eman chon köfön esap chök köfön chöü. ²⁷ Üa fokun pöchökül ngeni inisi o anomu fän nemeniei, pwe üsap afalafala ekoch, nge püsin ngang üa lipwäkingau.

10

*Kapasen fön usun ach sipwe ü ngeni angangen
anümwäl
10.1–11.1*

¹ Ämi pwii kana, üa mochen ämi oupwe chechemeni mine a fis ngeni ach kewe lewo lupwen Moses a emweniir. Ir meininis ra nom fän tümwünün ewe kuchu o pwerela pekilan ewe Setipar. ☆ ² Ir meininis ra papatais ngeni Moses lon ewe kuchu pwal lon ewe Setipar. ³ Ir meininis ra mongö eu chök mongön ngün ☆ ⁴ o ünümi eu chök kolukun ngün. Ra ün seni ewe achauen ngün mi etiir, nge ei achau iei i Kraist. ☆ ⁵ Nge iei mwo nge Kot esap pwapwa ren chomong me leir, iei mine somäär a toropasfeil lon ewe fanüapö. ☆

⁶ Iwe, ekei mettoch mi fis eu lenien awewe fän itach an epwe fönöökich, pwe sisap mochenia ngeni mettoch mi ngau usun ir ra föri, ☆ ⁷ sisap pwal fel ngeni uluulun anümwäl usun ekoch me leir ra föri. Pun iei usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Ekewe aramas ra mottiu pwe repwe momongö o ükün, mürin ra ütä o urumwotongau.” ☆ ⁸ Sisap fokun föri föförün lisowu mi fokun ngau usun ekoch me leir ra föri, iwe, lon eu chök rän rüe me ülüngatngeröü ra mäla. ☆ ⁹ Sisap fokun sotuni Kraist usun ekoch me leir ra föri, iwe, ra feiengau o mäla ren ekewe serepenit. ☆ ¹⁰ Sisap pwal lalangau usun ekoch me leir ra föri, iei mine ra ninnila o rosola ren ewe Chon Läng. ☆

¹¹ Ekei mettoch meininis ra fis ngeniir pwe eu lenien awewe fän iten ekewe pwal ekoch, eman a makkeretiu pwe repwe eu kapasen fön fän itach.

☆ **10:1:** Eks 13.21-22; 14.22-29 ☆ **10:3:** Eks 16.35 ☆ **10:4:** Eks 17.6; Num 20.11 ☆ **10:5:** Num 14.29-30 ☆ **10:6:** Num 11.14
 ☆ **10:7:** Eks 32.6 ☆ **10:8:** Num 25.1-18 ☆ **10:9:** Num 21.5-6
 ☆ **10:10:** Num 16.41-49

Pun sia manau lon eu fansoun a arapoto fansoun sopolan.

¹² Iei mine iö a ekieki pwe a nüküchar, epwe fokun tümwünüfichi pwe esap turula. ¹³ Ekewe sosot ra torikemi sosotun aramas chök. Nge Kot a apwönüetä an pwon o esap mwütätä ngenikemi pwe oupwe tolong lon sokun sosot mi lap seni ämi tufich. Nge lupwen oupwe tolong lon sosot, i epwe föri efoch alen towu, pwe oupwe tongeni pwora ngeni.

¹⁴ Iei mine ämi chiechiei mi achengicheng, oupwe ükütiu seni ämi angang ngeni uluulun anümwäl. ¹⁵ Üa kapas ngenikemi usun ai kapas ngeni aramas mi mirit. Oupwe püsin apwüngü mine üa apasa. ¹⁶ Lupwen sia ün seni ewe kap sia aea lupwen ach eäni ewe mongö än ach Samol o sia kilisou ngeni Kot ren, sia chiechifengen lon ewe chaan Kraist. Nge ren ach utu ewe pilawa lupwen sia mongö seni, sia chiechifengen lon ewe inisin Kraist. ☆ ¹⁷ Pokiten mi wor efoch chök pilawa, kich mi chomong, sia eu chök inis, pun kich meinisin sia mongö seni ewe chök efoch pilawa.

¹⁸ Oupwe ekieki usun ekewe aramasen Israel. Chokewe mi mongö seni ewe asor ra chiechifengen me Kot, i ewe, ekewe aramas ra uwala ar asor ngeni won ewe rongen asor. ☆ ¹⁹ Met wewen ai kei kapas? Wewen pwe eu uluulun anümwäl ika ewe mongö aramas ra asor ngeni a wor lomotan? ²⁰ Apwi! Wewen ai kei kapas, pwe mine chon lükün ra eäni asor won ekewe rongen asor ra asor ngeni ekewe anün ro chopwak, nge sap ngeni Kot.

☆ **10:16:** Mat 26.26-28; Mark 14.22-24; Luk 22.19-20 ☆ **10:18:** Lif 7.6

Iwe, ngang üsap mochen ämi oupwe chiechi ngeni ekewe anün ro chopwak. ☆ 21 Ousap tongeni ün seni än ach Samol kap pwal ün seni än ekewe anün ro chopwak kap. Ousap pwal tongeni mongö seni än ach Samol chepel, nge pwal mongö seni än ekewe anün ro chopwak chepel. 22 Ika sia mochen asonga ach Samol? Ifa usun, sia pöchökül seni i? ☆

23 Iwe, ra apasa, “A mwümwütä ngenikich pwe sipwe föri mettoch meinisin.” Ewer, mi pwüng, nge sap mettoch meinisin ra lomot ngenikich. “A mwümwü ngenikich ach sipwe föri mettoch meinisin,” nge sap mettoch meinisin ra alisikich. ☆ 24 Esap wor eman leimi epwe chök kütta püsin an feiöch, nge epwe pwal kütta feiöchün chiechian souläng. 25 A mwümwü ngenikemi ämi oupwe ochoch ewe fituk oua möni me lon ewe lenien amömö, nge ousap ais och kapas ais, pun ete fis mengiringirin lelukemi. 26 Pun iei usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Fanüfan me masouan meinisin än ewe Samol.” ☆

27 Are eman esap souläng a körikemi pwe oupwe mongö ren, o ämi oua feila, oupwe mongö met a molotä mwemi, nge ousap ais och kapas ais, pun ete fis mengiringirin lelukemi. 28 Nge are eman a ürenikemi, “Ei mongö aramas ra fen asor ngeni uluulun anümwäl,” mürin ousap mongö, pokiten ätewe mi asile ngenikemi, pwal pokiten mengiringirin leluku eman. 29 Üsap kapas usun mengiringirin lelukemi, nge üa kapas usun mengiringirin leluku ewe eman.

☆ 10:20: Tut 32.17 ☆ 10:22: Tut 32.21 ☆ 10:23: 1.Kor 6.12

☆ 10:26: Kölf 24.1

Eli eman epwe ais, “Pwota üpwe küna apwüng won mine üa föri lon ai ngas, pokiten mengiringirin leluken eman? ³⁰ Are üa kilisou ngeni Kot fân iten anei, pwota eman epwe esitaei usun och mongö üa kilisou ren?”

³¹ Iei mine are oua momongö ika ükün, ika met oua föri, oupwe föri meininis pwe Kot epwe ling ren. ³² Ousap manaueni eu sokun manau epwe afisätä chepetek ngeni ekewe chon Juta, ika ngeni ekewe chon lükün Israel, ika ngeni chon ewe mwichefelin Kot. ³³ Oupwe chök föri usun mine ngang üa föri. Üa sotuni ai üpwe apwapwai aramas meininis lon meininis mine üa föri. Üsap kütta mine üpwe püsin feiöch ren, nge üa kütta mine ekewe chomong repwe feiöch ren, pun üa mochen pwe repwe küna manau.

11

¹ Oupwe apirüei usun ngang üa apirü Kraist. ☆

Usun än fefin pwöläela möküren lon ar fel ngeni Kot

11.2-16

² Iwe, üa mwareitikemi pokiten oua chechemeniei fansoun meininis, oua pwal aleasochisi ekewe afalafal üa ngenikemi. ³ Nge üa mochen oupwe weweiti pwe Kraist möküren mwän meininis, nge mwän möküren fefin, nge Kot möküren Kraist. ⁴ Iwe, are eman mwän epwe iotek ika pwärätä met mi monomon lon imwenfel, nge a pwöläela möküran, ätei a aitengaua Kraist möküran we. ⁵ Nge are eman fefin epwe iotek

☆ **11:1:** 1.Kor 4.16; Filip 3.17

ika pwärätä met mi monomon lon imwenfel, nge esap pwölüela möküran, neminei a aitungaua pwülüan möküran we. Esap wor sokofesenin neminei me eman fefin mi reipöpöla möküran. ⁶ Are eman fefin esap pwölüela möküran, mei fen och an epwe fichi möküran. Nge are och minen asäw ren eman fefin an epwe reipöpöla möküran ika fichi möküran, epwe fokun pwölüela möküran. ⁷ Esap wor lomoten än eman mwän epwe pwölüela möküran, pun i lapalapen Kot mi aliosunätä lingen Kot, nge eman fefin a aliosunätä lingen mwän. ☆ ⁸ Pun mwän esap för seni fefin, nge fefin a för seni mwän. ⁹ Mwän esap pwal för fänäsengesin fefin, nge fefin a för fänäsengesin mwän. ☆ ¹⁰ Iwe, pokiten ekewe chon läng, eman fefin epwe pwölüela möküran pwe epwe pwä, pwe a nom fän nemenien pwülüan. ¹¹ Nge lon ach Samol, esap tufich pwe eman fefin epwe imwüla won an seni mwän, esap pwal tufich pwe eman mwän epwe imwüla won an seni fefin. ¹² Pun usun ewe fefin a för seni mwän, pwal ina chök usun mwän a uputiu seni fefin, nge Kot a förätä mettoch meininis.

¹³ Oupwe püsin apwüngü lefilemi ika a och ngeni eman fefin pwe epwe iotek ngeni Kot lon imwenfel mwen mesen aramas, nge esap pwölüela möküran. ¹⁴ Ifa usun, ousap püsin mefi pwe a asäw ngeni eman mwän epwe tam meten möküran? ¹⁵ Nge are meten möküren eman fefin a langatam, iei met a liöch ren. Pun Kot a ngeni meten möküran pwe pwölüpwölün. ¹⁶ Nge are eman a mochen

☆ **11:7:** Ken 1.26-27 ☆ **11:9:** Ken 2.18-23

anini won ekei mettoch, üa chök tongeni apasa, pwe äm me ekewe mwichefelin Kot esap wor rem och sokun lapalap ika örüni.

Usun ewe mongö än ach Samol

11.17-34

(Mat 26.26-29; Mark 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ Nge lon ekei kapasen öüröür üpwe ngenikemi, üsap tongeni mwareitikemi, pun lupwen oua mwichfengen esap fisöchüla ämi souläng, pwe a fen ngauala. ¹⁸ Akomwan üa rorongrong pwe a wor kinikinfesen lefilemi lupwen oua mwichfengen. Esopun ei pworaus üa fen lükü. ¹⁹ Ewer, epwe fokun wor kinikinfesen lefilemi, pwe chokewe mi pwüng repwe fokun pwäpwäla. ²⁰ Lupwen oua mwichfengen, esapiei ewe mongö än ach Samol oua eäni. ²¹ Pun lupwen oua mongö, eman me eman a popuetä le mongö püsin anan, nge esap witiwit. Iei mine ekoch me leimi ra echik lupwen ekoch ra sakauala. ²² Ifa usun, esap wor püsin imwemi ia oua tongeni momongö o ükün ie? Are ifa usun, oua mochen turunufasei ewe mwichefelin Kot o aitengaua ekewe aramas mi wöüngau? Met üpwe ürenikemi usun ei? Ifa usun, üpwe mwareitikemi? Apwi! Üsap fokun mwareitikemi! ²³ Pun üa angei seni ach Samol ekewe kapas üa aiti ngenikemi, pwe lon ewe pwinin Jutas epwe afangamä ach Samol Jesus, Jesus a angei ewe pilawa, ²⁴ a iotekin kilisou ngeni Kot won, a utu o apasa, “Oupwe angei o äni, puniei inisi üa fangala fänäsengesimi. Iei met oupwe föri pwe oupwe chechemeniei.” ²⁵ Pwal ina chök usun mürin ar mongö, a angei ewe kap o apasa, “Ei kap

iei än Kot we pwon mi fö lon chai. Iteiten fansoun oupwe ün seni ei kap, oupwe chechemeniei.” ☆

²⁶ Wewen ei, pwe iteiten fansoun lupwen oupwe mongö ei pilawa o ün seni ei kap, oupwe asilefeili mälan ach Samol tori epwe war. ²⁷ Iei mine are eman epwe mongö ei pilawa ika ün seni ei kap än ach Samol lon an esap fich ngeni, i epwe tipis ngeni inisin ach Samol me chaan. ²⁸ Iei mine eman aramas epwe akomwen atittina manauan, mürin epwapw mongö ewe pilawa o ün seni ewe kap. ²⁹ Pun are eman esap aüchani wewen inisin ach Samol lupwen a mongö ewe pilawa o ün seni ewe kap, i epwe atoto apwüng won ren an mongö me ün. ³⁰ Ina popun chomong me leimi ra samau o apwangapwang, nge ekoch ra fen mäla. ³¹ Nge are sia akomwen atittinakich, Kot esap apwüngükich. ³² Nge lupwen sia küna apwüng me ren ach Samol, i a amiritikich, pwe sisap eti fanüfan le küna liwiningauen tipis.

³³ Iei mine, ämi pwii kana, lupwen oua mwichfengen le mongö ewe mongö än ach Samol, oupwe witiwiti chiechiemi kewe. ³⁴ Nge are eman a echik, epwe mongö lon imwan, pwe ousap küna apwüng me ren Kot lupwen oua mwichfengen. Iwe, ren ekewe ekoch mettoch, üpwe öüröra ngenikemi lupwen üpwe feila remi.

12

Ekewe lifang seni ewe Ngünmifel
12.1-11

☆ 11:25: Eks 24.6-8; Jer 31.31-34

¹ Iwe, ämi pwii kana, üa mochen pwe oupwe silei met a let usun ekewe lifang seni ewe Ngünmifel. ² Oua fen silei, pwe lupwen ousamwo souläng, oua tokola lon chomong sokun lapalap, pwe ämi oupwe fel ngeni ekewe uluulun anümwäl resap manau. ³ Iei mine üa mochen ämi oupwe silei, pwe esap wor eman epwe tongeni apasa fän emwenien ewe Ngünün Kot, “Jesus epwe anümamau,” esap pwal wor eman a tongeni pwärätä, “Jesus i Samol”, are ewe Ngünmifel esap emweni.

⁴ Mi wor sokopaten lifangen ngün, nge eman chök Ngün a fangeto. ⁵ Mi wor sokopaten angang, nge kich meinisin sia angang ngeni eman chök Samol. ⁶ Mi wor sokopaten tufich ach sipwe föri angang, nge ewe eman chök Kot a ngeni aramas meinisin ewe tufich fänäsengessin en me an angang. ⁷ Ewe Ngünmifel a pwäla lon sokopaten lapalap lon manauen eman me eman leich, pwe epwe wor ach feiöch meinisin. ⁸ Ewe Ngün a lifang ngeni eman aramas an epwe afalafala ewe kapas fän tipachem, pwal ewe chök Ngün a lifang ngeni eman an epwe afalafala ewe kapas fän silelap. ⁹ Ewe chök Ngün a lifang ngeni eman an epwe wor an lükülük, nge ngeni pwal eman a lifang ewe tufich an epwe apöchöküla aramas. ¹⁰ Ewe Ngün a lifang ngeni eman aramas ewe tufich an epwe föri manaman, a pwal lifang ngeni eman ewe tufich an epwe afalafala än Kot kapas, nge pwal ngeni eman an epwe tufichin alefila lefilen ekewe lifang mi pop seni ewe Ngünmifel me ekewe lifang resap pop seni. Ngeni eman aramas a lifang ngeni tufichin an epwe fos lon kapasen ekis, nge

ngeni pwal eman a lifang ewe tufichin an epwe awewei met eman a apasa. ¹¹ Nge ewe eman chök Ngün a föri ekei mettoch meinsin, a ngeni eman me eman aramas ekewe sokopaten lifang usun an mochen. ☆

Eu inis me chomong kifetin

12.12-31

¹² Iwe, usun inisich a chök eu o a wor chomong kifetin, inamwo ika a sokopat ekewe kifet, nge ra nom lon eu chök inis. Ina chök usun Kraist. ☆
¹³ Iei usun oukich meinsin, ese lifilifil ika chon Juta ika chon lükün Israel, ika amanau ika aramas mi ngas, kich meinsin sia papatais lon eu chök inis ren eman chök Ngün, kich meinsin sia pwal ün seni eman chök Ngün.

¹⁴ Pun inisich esap fis ren eu chök kifet, nge a fis ren chomong kifet. ¹⁵ Are pechech epwe apasa, “Pokiten ngang üsap eföch pau, üsap chu ngeni ewe inis,” ei esap tongeni imwüwu seni an epwe eu kifetin inisich. ¹⁶ Nge are selingach epwe apasa, “Pokiten ngang üsap eföü mas, üsap chu ngeni ewe inis,” ei esap tongeni imwüwu seni an epwe eu kifetin inisich. ¹⁷ Are unusen eu inis epwe chök eföü mas, epwe ifa usun an epwe tongeni rongorong? Nge are epwe chök eu seling, epwe ifa usun an epwe tongeni tini och? ¹⁸ Iei usun Kot a anomu ekewe sokopaten kifet won inisich usun met mochenin letipan. ¹⁹ Esap wor eu inis are unusan meinsin epwe eu chök kifet! ²⁰ Iei usun a wor chomong kifet, nge eu chök inis.

²¹ Iei mine mesach esap tongeni apasa ngeni pöüch, “Esap wor lomotom ngeniei.” Pwal mökürach esap tongeni apasa ngeni pechech, “Esap wor lomotom ngeniei.” ²² Nge a fokun lomot ngenikich ekewe kifetin inisich usun nge sia ekieki pwe itä ra apwangapwang. ²³ Iwe, ekewe kifet sia ekieki pwe esap wor aüchear, sia fokun achocho ngeni ach sipwe kütta met repwe aüchea ren. Nge ekewe kifet resap nien lapalapöch, sia kütta met sipwe pwölürela ren, pwe esap pwä asäwir. ²⁴ Nge ekewe kifet ra fen lapalapöch, esap lomot ach sipwe pwölürela. Püsin Kot a achufengeni inisich lon eu sokun lapalap pwe a fokun alinga ekewe sokun kifet esap wor linger. ²⁵ Iei mine esap wor kinikinfesen lon ewe inis, nge ekewe sokopaten kifet meinisin repwe chüngüfengeniir lefiler. ²⁶ Are eu kifet a riaföü, ekewe lusun kifet meinisin ra eti le riaföü, nge are eu kifet a iteüöch, ekewe lusun kifet meinisin ra eti lon an pwapwa.

²⁷ Ämi meinisin inisin Kraist, nge eman me eman leimi kifetin. ²⁸ Iwe, Kot a awiser meinisin lon en me lenian lon imwenfel: Akomwan ekewe soukünü, aruan ekewe soufos, nge aülüngatin ekewe sense. Mürin chokewe mi föri manaman, pwal chokewe mi wor ar tufichin apöchöküla aramas, chokewe mi alisi aramas, chokewe ir souemwen, pwal chokewe mi fos lon kapasen ekis. ☆ ²⁹ Ifa usun, ir meinisin ra soukünü, ika soufos, ika sense? Ifa usun, ir meinisin a wor rer tufichin föri manaman, ³⁰ ika tufichin apöchöküla aramas, ika tufichin fos lon kapasen ekis, ika tu-

fichin awewei ekewe kapasen ekis? ³¹ Iwe, oupwe achocho le kütta ämi oupwe eäni ekewe lifang mi fokun aüchea. Nge iei üpwe aiti ngenikemi eu sokun manau mi mürina seni meininisn.

13

Ach eäni chen a aüchea seni ach eäni tufich meininisn

13.1-13

¹ Are üpwe tongeni kapas lon kapasen aramas me chon läng kana, nge üsap eäni chen, üpwe wewe ngeni och piras mi tik me och mächä mi akürang.

² Are üpwe eäni ewe tufichin osuni o weweöchiti meininisn mine a monomon o eäni silelap meininisn, are üpwe pwal eäni lükülük meininisn, pwe üpwe tongeni amwökütü chuk kana, nge üsap eäni chen, esap wor ai aüchea. ☆ ³ Are üpwe fangala piseki meininisn ngeni chon wöüngau, are üpwe pwal fangetä inisi pwe epwe kek, nge üsap eäni chen, üsap feiöch ren.

⁴ Chen a mosonotam o kirikiröch, chen esap lolowo ika sikesik ika lamalamtekia. ⁵ Chen esap föri mine a asäw, esap kütta püsin an, esap koum, esap ekieki o chechemeni mine eman a mwäl ngeni won. ⁶ Chen esap pwapwaäsini mine a ngau, nge a pwapwaäsini mine a let. ⁷ Chen a engila fän mettoch meininisn, a lükü meininisn, a apilüküni meininisn, a tipeppos fän mettoch meininisn.

⁸ Chen epwe nonomola tori feilfeilachök. Ach kapasen osuni epwe müchüla, ach fos lon kapasen ekis epwe ükütiu, nge ach silelap epwe müchüla.

☆ 13:2: Mat 17.20; 21.21; Mark 11.23

⁹ Pun ach silelap me ach kapasen osuni resap unus, ¹⁰ nge lupwen epwe war met mi unus, mürin met esap unus epwe müchüla.

¹¹ Lupwen ngang üa eman semirit, üa kapas usun eman semirit o ai memef me ekiek mefien semirit me ekiekin semirit. Nge iei lupwen üa mwän, üsap chüen usuni ususun eman semirit.

¹² Pun mine sia küna iei a usun chök ngününgünün mettoch mi toputop lon kilas, nge mürin sipwe tongeni wesewesen küna fatöchün ren mesach. Met ngang üa silei iei esap unus, nge mürin üpwe silei unusan, usun chök Kot a wesewesen sileei.

¹³ Iei usun ekei ülüngat repwe nonomola: lükülük, apilükülüköch me chen, nge chen a lapalap seniir.

14

Pwal ekoch kapasen öüröür usun ekewe lifang seni ewe Ngünmifel

14.1-25

¹ Iwe, oupwe fokun achocho ngeni ämi oupwe eäni chen. Nge oupwe pwal kütta ekewe lifang seni Ngünmifel, akaeuin ewe lifangen afalafala än Kot kapas. ² Pun eman mi fos lon kapasen ekis, esap kapas ngeni aramas pwe a kapas ngeni Kot, pun esap wor eman a weweiti an kapas. Ätewe a pwärätä monomonen ewe let ren manamanen Ngünmifel. ³ Nge ewe eman mi afalafala än Kot kapas, a kapas ngeni aramas, a alisiir, a apöchöküla ar souläng o echiper lon manauer. ⁴ Iwe, ewe eman mi fos lon kapasen ekis a chök püsin alisi won inisin, nge ewe eman mi afalafala än Kot kapas a alisi unusen mwichefel.

⁵ Üa mochen pwe ämi meinisin oupwe fos lon kapasen ekis, nge üpwe fokun mochen pwe epwe wor remi ewe lifangen afalafala än Kot kapas. Pun ätewe mi afalafala än Kot kapas a lap seni ewe eman mi fos lon kapasen ekis. A chök wor lomoten än eman fos lon kapasen ekis are a wor eman a afööü an kapas, pwe unusen ewe mwichefel epwe fefeitä ren. ⁶Iei mine, ämi pwii kana, lupwen üpwe feito remi, met sokun feiöch üpwe ngenikemi are üpwe fos lon kapasen ekis? Ese fokun wor, are üsap ngenikemi och kapasen pwärätä seni Kot, ika och kapasen silelap, ika och kapasen osuni, ika och kapasen kait.

⁷ Oupwe ekiiki usun ekewe pisekin ettik esap wor manau lor, usun ewe likaangün ika ewe kitar. Epwe ifa usun än eman epwe silei ngingiin echö köl, are ewe chon ettik epwe chök ettikichou, nge esap fiti notenin pwe epwe fatöch ngingin? ⁸Nge are ewe mwän mi ettiki ewe rappwa esap fat an ettiki asilesilen maun, iö epwe amolätä ngeni maun? ⁹Ina chök usun met a fis remi. Are ämi afalafal lon kapasen ekis esap fat wewen, ifa usun än eman epwe tongeni weweiti? Ämi kapas epwe chök morola lon asepwäl. ¹⁰A wor chomong sokun än aramas fos lon ei fanüfan, nge esap wor eu me leir esap wor wewen. ¹¹Nge are üsap silei ewe fos eman a kapas lon, ewe aramas mi kapas epwe usun eman chon ekis ngeniei, nge ngang üpwe usun eman chon ekis ngeni. ¹²Pokiten ämi oua fokun mochen an epwe wor remi ekewe lifang seni ewe Ngünmifel, oupwe fokun achocho ngeni an epwe chomongola ekewe sokun lifang

mi alisi mwichefel pwe epwe fefeitā ren.

¹³ Iei mine ewe aramas mi fos lon kapasen ekis epwe iotek, pwe epwe wor an tufich an epwe aföüü mine a apasa. ¹⁴ Pun are üpwe iotek lon kapasen ekis, ngüni a wesewesen iotek, nge ai ekiek esap nom lon. ¹⁵ Iwe, met üpwe föri? Üpwe iotek lon ngüni, nge üpwe pwal iotek fiti ekiekin letipei. Üpwe köl lon ngüni, nge üpwe pwal köl fiti ekiekin letipei. ¹⁶ Lupwen oua kilisou ngeni Kot lon ngünümi chök, epwe ifan usun än eman mi fiti ämi mwich epwe tongeni apasa “Amen” wesin ämi iotekin kilisou, are esap silei met oua kapas usun? ¹⁷ Inamwo ika ämi iotekin kilisou ngeni Kot a mürina, nge esap alisi ekewe ekoch aramas.

¹⁸ Üa kilisou ngeni Kot pwe üa tongeni kapas lon kapasen ekis lap seni ämi meinisin. ¹⁹ Nge lon imwenfel, lupwen ach fel ngeni Kot, üa efich ai üpwe apasa limu kapas pwe aramas ra tongeni wewe ren lupwen üpwe asukuler, lap seni ai üpwe fos lon ngeröün kapasen ekis.

²⁰ Ämi pwii kana, ousap wewe ngeni semirit lon ämi ekiek. Oupwe semirit lon föföör mi ngau, nge oupwe mirit lon ämi ekiek. ²¹ Pun iei usun mine a mak lon ekewe Toropwe mi Pin,

“Üpwe kapas ngeni nei aramas
ren aramas mi fos lon kapasen ekis.

Üpwe kapas ngeniir ren awen chon ekis,
nge iei mwo nei aramas resap mochen
aüselingaei.” ☆ ²² Iei usun ewe lifangen
ach fos lon kapasen ekis eu asisil fän iten

chokewe resap lükü, sap fän iten chon lükü. Nge ewe lifangen afalafala än Kot kapas eu asisil fän iten ekewe chon lükü, sap fän iten chokewe resap lükü. ²³ Iei mine are unusen ewe mwichefel a mwichfengen o ir meininis repwe fos lon kapasen ekis, are ekoch chon lükün ika chon resap lükü repwe tolong remi, ifa usun, resap apasa pwe ämi oua umwes? ²⁴ Nge are eman a afalafala än Kot kapas lupwen eman aramas esap lükü ika eman chon lükün epwe tolong remi, i epwe mefi an tipis ren met a rongorong. Epwe küna apwüng ren meininis mine a rongorong, ²⁵ ekiakin letipan mi monomon epwe pwäpwäla. Iwe, epwe chapetiu o fel ngeni Kot, epwe pwal pwärätä, “Enlet, Kot a nonom lefilemi!”

Kokoten lon mwichefel

14.26-40

²⁶ Iwe, ämi pwii kana, iei met üpwe kapas usun. Lupwen oua mwichfengen pwe oupwe fel ngeni Kot, oupwe apasa en me mefian eman echö köl, eman eu afalafal, eman eu kapasen pwärätä seni Kot, pwal eman eu fos lon kapasen ekis, nge pwal eman eu kapasen aföüü met ätewe a apasa. Nge ekei alilis meininis repwe fokun afefetai mwichefel. ²⁷ Are eman epwe fos lon kapasen ekis, ruoman ika ülüman echök repwe fos, eman mürin eman, nge epwe pwal wor eman epwe aföüü met ra apasa. ²⁸ Nge are esap wor eman a tongeni aföüü, ätewe mi fos lon kapasen ekis epwe fanafanala, epwe chök fos ngeni püsin i me Kot.

²⁹ Ruoman ika ülüman chon afalafal ra tongeni kapas, nge ekewe ekoch repwe apwüngü mine ra afalafal won. ³⁰ Are eman mi mot lon ewe mwich a angei eu kapasen pwärätä seni Kot, ewe eman mi kapas epwe köüla, nge ewe mi angei ewe kapasen pwärätä epwe kapas. ³¹ Ämi meininis oua tongeni afalafala än Kot kapas, eman mürin pwal eman, pwe ekewe aramas meininis repwe kaiö seni o ar souläng epwe pöchökül ren. ³² Iwe, ewe lifangen afalafala än Kot kapas epwe nonom fän nemenien ewe chon afalafal, ³³ pun Kot esap mochen pwe epwe wor fitikoko, nge a mochen pwe epwe wor kinamwe.

Lon ekewe mwichefelin chon pin meininis ³⁴ ekewe fefin repwe fanafanala lon ekewe mwich. Esap mwümwütä ngeniir ar repwe kapas, usun mine a mak lon än ekewe chon Juta Allük pwe esap wor ar nemenem. ³⁵ Are ra mochen silei och, repwe aisini pwülüer lon imwer. Pun a fokun asäw ngeni eman fefin an epwe kapas lon ekewe mwich lon imwenfel.

³⁶ Ifa usun, än Kot kapas a pop senikemi? Ika ewe kapasen Kot a chök torikemi? ³⁷ Are eman a ekieki pwe i eman nöün Kot chon afalafal, ika a wor ren eu lifang seni Ngünmifel, epwe mefi pwe mine üa mak ngenikemi, iei än Kot allük. ³⁸ Nge ika esap afäli ekei kapas, ousap pwal afäli.

³⁹ Iei mine ämi pwii kana, oupwe fokun achocho ngeni ämi oupwe afalafala än Kot kapas. Ousap pinei chokewe mi fos lon kapasen ekis, ⁴⁰ nge met-toch meininis epwe fis fän pwüng me kokotöch.

15

*Än Kraist manausefäl**15.1-11*

¹ Iwe, ämi pwii kana, iei üa mochen achema ngenikemi usun ewe Pworausen Manau üa fen afalafala ngenikemi, ewe oua etiwa o alonga ämi lükülük won. ² Iei ewe Pworausen Manau oua küna manau ren are oupwe kamwöchünük won. Nge are ousap kamwöchünük won, ämi lükü a lomotongau.

³ Üa ngenikemi mine üa fen angei met a fokun aüchea: pwe Kraist a mäla fän iten ach tipis usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, ☆ ⁴ pwe a peias, nge mürin ülüngat rän a manausefälitä usun a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, ☆ ⁵ pwe a pwä ngeni Petrus, nge mürin a pwä ngeni ekewe engol me ruoman soukünö. ☆ ⁶ Mürin a pwä ngeni lap seni limupükü chon lükü i lon eu chök fansoun, chomong me leir ra chüen manau, nge ekoch ra mäla. ⁷ Mürin a pwä ngeni James, mürin a pwal pwä ngeni ekewe soukünö meinisin.

⁸ Iwe, amüchülan a pwal pwä ngeniei, inamwo ika üa wewe ngeni eman aramas mi uputi lon fansoun esap pwüng ngeni. ☆ ⁹ Pun ngang üa kis seni ekewe soukünö meinisin, esap fich ngeniei ai üpwe iteni eman soukünö, pun üa ariaföüü chon ewe mwichefelin Kot. ☆ ¹⁰ Nge ren än Kot ümöümöch üa wilila o wiliti eman soukünö. Iwe, an ümöümöch ngeniei esap lomotongau, pun mi

☆ **15:3:** Ais 53.5-12 ☆ **15:4:** Kölf 16.8-10; Mat 12.40; Föf 2.24-32 ☆ **15:5:** Mat 28.16-17; Mark 16.14; Luk 24.34,36; Joh 20.19 ☆ **15:8:** Föf 9.3-6 ☆ **15:9:** Föf 8.3

enlet üa fokun achocho le angang lap seniir meinisin. Nge pwüngün pwe sap ngang üa föri ei angang pwe än Kot ümöümöch a nom rei. ¹¹ Iei mine ese lifilifil ika ngang üa afalafala ewe Pworausen Manau ika pwal ekewe ekoch soukünö, äm meinisin aia afalafala eu chök Pworausen Manau, iei met oua lükü.

Usun ach manausefäl

15.12-34

¹² Iwe, pokiten sia afalafala pwe Kot a amanauasefäli Kraist seni mäla, pwota ekoch me leimi ra apasa pwe ekewe mi mäla resap manausefäl? ¹³ Are mi pwüng pwe resap manausefäl, wewen Kraist esap pwal manausefäl. ¹⁴ Nge are Kraist esap manausefäl seni mäla, mürin äm afalafal a lomotongau, pwal ämi lükü a lomotongau. ¹⁵ Pwal och, epwe pwäla pwe aia chofona usun Kot, pun aia apasa pwe Kot a amanauasefäli Kraist seni mäla. Nge are a pwüng pwe ekewe mi mäla resap manausefäl, mürin Kot esap amanauasefäli Kraist. ¹⁶ Pun are ekewe mi mäla resap manausefäl, Kraist esap pwal manausefäl. ¹⁷ Nge are Kraist esap manausefäl, ämi lükü i a aücheangau o ämi oua chüen nom lon ämi tipis. ¹⁸ Iwe, pwal wewen, pwe ekewe chon lükü Kraist mi fen mäla ra pöütmwälila. ¹⁹ Are sia apilükülükü Kraist lon ei chök manau, sia attong seni aramas meinisin mi nom won ei fanüfan.

²⁰ Nge a pwüng pwe Kot a amanauasefäli Kraist seni mäla, iei mine a allükülük pwe chokewe mi mäla repwe pwal manausefäl. ²¹ Pun usun chök mäla a pop seni eman aramas, pwal ina chök usun ewe manausefäl seni mäla a pop seni

eman aramas. ²² Pun usun aramas meinisin ra mäla lon Atam, iei usun aramas meinisin repwe manausefäl lon Kraist. ²³ Nge meinisin repwe manausefäl lon en me tettelin: Kraist a akom, mürin chokewe ir nöün Kraist repwe manausefäl lon fansoun an liwinsefäl. ²⁴ Mürin epwe war ewe fansoun sopolan. Kraist epwe akufu ekewe samol, ekewe sounemenem me ekewe manaman o atolonga mwün fän nemenien Saman Kot. ²⁵ Pun Kraist epwe fokun nemenem tori Kot epwe akufu chon oputan meinisin o anomuur fän pechen. ✧ ²⁶ Iwe, ewe amüchülan chon oputan epwe mola, iei mäla. ²⁷ Pun iei mine a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Kot a anomu mettoch meinisin fän pechen.” Ewer, a fokun fat pwe ewe kapas “mettoch meinisin” Kot esap pachelong lon, i ewe mi anomu mettoch meinsin fän nemenien Kraist. ✧ ²⁸ Iwe, nge lupwen ekewe mettoch meinisin ra nom fän nemenien Kraist, mürin ewe Nau epwe püsin anomu i fän nemenien Kot, i ewe mi anomu mettoch meinisin fän nemenian. Iwe, Kot epwe unusen nemeni mettoch meinisin.

²⁹ Iwe, ifa usun ren ekewe aramas mi papatais fänäsengesin ekewe mi mäla? Pwota ra föri iei usun? Are a let pwe ekewe mi mäla resap manausefäl, pwota ekei aramas ra papatais fänäsengesin ekewe mi mäla? ³⁰ Nge me rem, pwota äm aipwe küküna feiengau iteiten fansoun meinisin? ³¹ Ämi pwii kana, üa sereni feiengauen mäla iteiten rän. Üa apasa ei lon ai sikäsinikemi lon Kraist Jesus ach Samol. ³² Are ngang üa fiu ngeni ekewe manmwacho lon Efisos fänäsengesin ekocho popun

mi fis seni ekiekin aramas, met lomotan ngeniei? Nge are ekewe mi mäla resap manausefäl, pwota sisap chök föri usun met ekewe ekoch ra apasa, “Ousipwe momongö o ükün, pun lesor sipwe mäla”? ☆

³³ Ousap püsin atupukemi: “Chiechi ngeni aramas mi ngau a angauala manauach.” ³⁴ Oupwe miritila, iwe, oupwe ükütiu le föri tipis. Pun ekoch me leimi resap silei Kot, üa pwärätä ei pwe oupwe säw ren.

Manausefälin inisich

15.35-58

³⁵ Iwe, eli eman epwe ais, “Ifa usun än ekewe mi mäla repwe manausefäl? Met sokun inis repwe inisini?” ³⁶ Ka umwes! Lupwen ka fotuki eföü pwükil lon pwül, esap pwükütä are esap akomwen mäla. ³⁷ Nge mine ka fotuki eföü chök pwükil, eli eföü föün wiich ika och sokun föün irä, sap inisin ewe irä epwe märitä me mürin. ³⁸ Iwe, Kot a ngeni ewe pwükil eu inis usun i a mochen. A ngeni eföü me eföü pwükil en me inisin.

³⁹ Fituken mönümanau meinisin a sokofesen. Mi wor och sokun fituken aramas, och sokun fituken man, och sokun fituken machang, pwal och sokun fituken ik.

⁴⁰ A wor inis minen läng, a pwal wor inis minen fanüfan. Lingen ekewe inis minen läng a sokola seni lingen ekewe inis minen fanüfan. ⁴¹ A wor eu sokun lingen akkar, eu sokun lingen maram, pwal eu sokun lingen ekewe fü, pwal mwo nge lefilen ekewe fü a sokofesen linger.

⁴² Iei usun mine epwe fis lupwen ekewe mi mäla repwe manausefäl. Ewe inis mi fotutiu a mämmä, nge ewe inis mi manausefäl esap mämmä. ⁴³ Lupwen a fotutiu a lingengau o apwangapwang, nge lupwen epwe manausefäl epwe ling o pöchökül. ⁴⁴ Met a fotutiu eu inis sokun fituk, nge met epwe manausefäl eu inis sokun ngün. Are a wor eu inis sokun fituk, epwe pwal wor eu inis sokun ngün. ⁴⁵ Pun iei usun mine a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Ewe poputän aramas Atam, i eman aramas mi manau”, nge ewe amüchülan Atam, i eman Ngün mi afisätä manau. ✧ ⁴⁶ Nge sap ewe inis sokun ngün a akom, pwe ewe inis sokun fituk, mürin ewe inis sokun ngün. ⁴⁷ Ewe aeumanün Atam a för seni pwül, nge ewe aruomanün Atam a feito seni läng. ⁴⁸ Chokewe mi pop seni pwül ra usun chök ätewe mi för seni pwül, nge chokewe mi pop seni läng ra usun chök ätewe mi feito seni läng. ⁴⁹ Usun sia sokuni sokun ewe aramas mi för seni pwül, ina usun sipwe pwal sokuni sokun ewe Aramas seni läng.

⁵⁰ Ämi pwii kana, iei wewen ai kei kapas: Mine a för seni fituk me cha esap tongeni mwüni mwün Kot, nge mine a morola esap tongeni eäni mine esap morola. ⁵¹ Oupwe rongorong, üpwe ürenikemi eu kapas monomon: Sap kich meinisin sipwe mäla, nge lupwen ewe amüchülan rappwa epwe tik, kich meinisin sipwe müttir wilila ⁵² lon eu chök morupun mas. Pun lupwen ewe rappwa epwe tik, ekewe mi mäla repwe manausefäl, nge resap chüen mälasefäl, nge kich meinisin sipwe wilila. ✧

⁵³ Pun met mi morola epwe siwil ngeni met esap tongeni morola, nge met mi mämmä epwe siwil ngeni met esap tongeni mämmä. ⁵⁴ Iwe, lupwen met mi morola epwe siwil ngeni met esap tongeni morola, o met mi mämmä epwe siwil ngeni met esap tongeni mämmä, mürin epwe pwönüetä mine a mak lon ekewe Toropwe mi Pin, “Manau a akufu mäla pwe esap chüen wor!” ☆

⁵⁵ “En mäla, ifa om win?

En mäla, ifa om manamanen akafeiengau?” ☆

⁵⁶ Mäla a angei an manamanen akafeiengau seni tipis, nge tipis a angei an manaman seni ekewe Allük. ⁵⁷ Nge kilisou ngeni Kot mi ngenikich ach win ren ach Samol Jesus Kraist!

⁵⁸ Iei mine ämi pwii kana mi achengicheng, oupwe apposakemi, ousap mwöküt seni ämi souläng. Oupwe alapalafochei ämi achocho lon ewe angangen ach Samol, pun oua silei pwe esap lomotongau ämi angang lon ach Samol.

16

Ekewe asor fän iten ekewe souläng lon Jerusalem
16.1-4

¹ Iwe, iei mine üa makkei ngenikemi usun ewe alilis oua ionifengeni fän iten ekewe chon pin lon Jutea: oupwe fokun föri usun met üa fen üreni ekewe souläng lon ekewe mwichefel lon Kalatia.
☆ ² Iteiten räninfel eman me eman leimi epwe aimwüela och alilis lon ükükün met a tufich ngeni. Iwe, oupwe iseis, pwe esap fis ämi ionifengeni ewe

alilis lupwen üpwe war. ³ Lupwen üpwe torikemi, üpwe tinala ätekewe oua filiiretä o ngeniir toropwe, pwe repwe uwala ewe lifang lon Jerusalem. ⁴ Nge are epwe öch ngeniei ai üpwe pwal feila, iwe, ir repwe tongeni etiei.

Än Paulus kokot
16.5-12

⁵ Iwe, üpwe feila remi mürin ai saifeil lon Masetonia, pun üa fen akota ai üpwe saifeil lon Masetonia. ☆ ⁶ Eli üpwe nom remi lon ekoch fansoun, eli lon unusen fansoun patapat. Iwe, oua tongeni alisieie pwe üpwe sopwela ai sai ekis meininis ia üpwe feila ie. ⁷ Pun üsap mochen üpwe churikemi fansoun mochomoch, nge üa apilüköch pwe üpwe nonom remi fansoun langatam are ach Samol a mwüt ngeniei.

⁸ Üpwe nonom ikei lon Efisos tori ewe ränin Pentikost, ☆ ⁹ pun a wor eu asam mi suk chöchöla pwe üpwe föri ewe angang mi aüchea, nge a pwal wor chomong chon pinei ewe angang.

¹⁰ Iwe, are Timoty epwe torikemi, oupwe tümwünüfichi ämi oupwe etiwöchü, pun i a angang fän iten ach Samol usun chök ngang. ¹¹ Esap wor eman leimi epwe ösüfölungauei, nge oupwe alisi pwe epwe sopwela an sai fän kinamwe. Iwe, epwe liwinsefälito rei, pun üa witiwiti fiti pwal pwiich kewe.

¹² Iwe, ren pwiich we Apolos, ngang üa fokun tüngor ngeni fän chomong, pwe epwe churikemi me pwal pwiich kewe ekoch, nge esap fokun mefi

pwe a öch an epwe feila lon ei fansoun. Iwe, epwe feila remi are a wor an fansoun.

Än Paulus kapasen lesopolan

16.13-24

¹³ Oupwe mamasa, oupwe üppos lon ämi lükülük, oupwe eäni sokun mwän, oupwe pöchökülela.

¹⁴ Meinsin mine oupwe föri, oupwe föri lon chen.

¹⁵ Oua silei usun Stefanas me chon an famili. Ir ra akom le soulängila me lon Akaia, ra fokun achocho le angang ngeni ekewe chon pin. Ämi pwii kana, üa tüngormau ngenikemi, ☆ ¹⁶ pwe oupwe aleasochis ngeni ekei sokun aramas usun ir, pwal ngeni chokewe mi etiir le angang o angang weires.

¹⁷ Üa pwapwa ren än Stefanas, Fortunatus me Akaikus wareto, pun ra siwilikemi lupwen ämi ousap nom rei. ¹⁸ Ra apwapwai letipei usun chök ra apwapwai letipemi. Ekana sokun aramas oupwe aücheaniir. ¹⁹ Chon ekewe mwichefel lon ewe fanü Asia ra kapong ngenikemi. Akwila me Prisila pwal chon ewe mwichefel mi mwichfengen lon imwer ra fokun kapong ngenikemi lon ach Samol. ☆ ²⁰ Pwiich kewe meinsin mi nom ikei ra kapong ngenikemi. Oupwe kapongfengen lefilemi ren ewe kapongen souläng. ²¹ Ngang Paulus üa makkei ai ei kapong ren püsin pei.

²² Iö esap tongei ach Samol i epwe anümamau! Maranatha. (wewen: Äm Samol kopwe feito!)

²³ Ümöümöchün ach Samol Jesus epwe nonom remi. ²⁴ Ai chen epwe nonom remi meinsin lon Kraist Jesus. Amen.

Paipel
The Holy Bible in the Chuukese language of the
Federated States of Micronesia

copyright © 1984, 1989, 1991, 2001 Liebenzel Mission

Language: Chuukese

Translation by: Liebenzell Mission

Old Testament © 1989, 2001 Liebenzel Mission New Testament © 1984, 1991
Liebenzel Mission

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in
any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual
 words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Nov 2021

c48fd7-5e91-508c-a792-018261cf838c